Súd:	Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka:	17Co/136/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6310202154
Dátum vydania rozhodnutia:	14. 02. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Zita Nagypálová
ECLI:	ECLI:SK:KSBB:2018:6310202154.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zity Nagypálovej a sudcov Mgr. Dušana Ďuriana a JUDr. Ľubomíra Šablu ako členov senátu, v spore žalobcu J. A., nar. XX. XX. XXXX, bytom D. S. XX, XXX XX S., zastúpený advokátom JUDr. Petrom Šramkom, so sídlom Moyzesova 12, 977 01 Brezno, proti žalovanej M. S., nar. XX. XX. XXXX, bytom W. XXX/X, XXX XX T., zastúpený advokátkou JUDr. Dianou Messingerovou, so sídlom Advokátska kancelária GEREG & MESSINGEROVÁ, s. r. o., Horná Strieborná 4, 974 01 Banská Bystrica, v konaní o ochranu osobnosti a zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch o odvolaní žalobcu a žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Brezno č. k. 4C/82/2010-369 z 13. októbra 2016, takto

r o z h o d o l :

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v I. výroku, ktorým súd prvej inštancie žalobe čiastočne vyhovel, potvrdzuje.

II. Rozsudok súdu prvej inštancie v III. výroku o povinnosti žalobcu nahradiť žalovanej trovy konania v rozsahu 40,30 % mení tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 %.

III. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie v poradí druhým rozsudkom čiastočne vyhovel žalobe o ochranu osobnosti a zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 10 000,- € v mesačných splátkach vo výške 416,66 € počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku s tým, že nezaplatenie ktorejkoľvek splátky má za následok zročnosť celého dlhu. Pokiaľ sa žalobca domáhal zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy až do 33 500,- € vo zvyšku (o 23 500,- €) žalobu zamietol. S ohľadom na výsledok konania dospel k názoru, že žalobca mal vo veci len čiastočný úspech a patrí mu náhrada trov prvoinštančného konania podľa pomeru úspechu vo veci v rozsahu 40,30 %.
1.1 Rozhodnutie vydal súd prvej inštancie po doplnení dokazovania v zmysle rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/296/2011, ktorým bol potvrdený skorší rozsudok súdu prvej inštancie z 15. apríla 2011 v časti zamietajúceho výroku voči pôvodne žalovanému 2/ KOOPERATIVA poisťovňa, Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave a čiastočne zrušený rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi z titulu nemajetkovej ujmy sumu 33 500,- €. Doplnenými dôkazmi za účelom zistenia narušenia rodinného a súkromného života žalobcu v dôsledku dopravnej nehody zo dňa 20. marca 2008 zavinenej a spôsobenej žalovanou zistil, že náhradu za bolesť a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vyplatila KOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, Bratislava žalobcovi z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poisteného J. XX/XXXX č.

XXXXXXXXXX z 21. 12. 2007. KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. podľa zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia vyplatila žalobcovi odškodnenia v zmysle lekárskych posudkov o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia len za telesné poškodenia podľa § 444 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník a účelné náklady spojené s liečením podľa § 449 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Takto poskytnuté plnenia poisťovňou sa nijako neprelínajú s nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej v dôsledku poškodenia zdravia žalobcu zavineným konaním žalovanej. Súd prvej inštancie poukázal na to, že predmetom ochrany v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka je osobnosť fyzickej osoby a výpočet jednotlivých čiastkových osobnostných práv v § 11, ktoré vytvárajú jednotné základné osobnostné práva je len demonštratívny. Občiansky zákonník v § 11 poskytuje ochranu proti neoprávneným zásahom. Žalovaná zasiahla do osobnostných práv žalobcu, do jeho práva na súkromie a práva na rodinný život. Výsluchom svedkov a znaleckým posudkom bolo v konaní preukázané, že vzťahy medzi žalobcom a členmi jeho rodiny sú poznačené zmenami správania žalobcu spôsobenými posttraumatickou stresovou poruchou diagnostikovanou psychiatričkou. Vyšetrením žalobcu sa preukázala zvýšená úzkostno-depresívna symptomatika, zvýšená labilita emovity, prežívanie strachu až paniky v niektorých situáciách. Žalobca má neprimeraný strach nielen o seba, ale aj o druhých, ktorým tým komplikuje život. Kvôli strachu o deti sa musel žalobca s rodinou presťahovať z miesta trvalého bydliska doD. aby mal rodinu pod väčšou kontrolou. Pri tej istej dopravnej nehode zahynul aj švagor žalobcu D. J., s ktorým mal žalobca dobré vzťahy. Dopravná nehoda podstatne sťažila žalobcovi v mladom a produktívnom veku uplatnenie v rodinnom, pracovnom a spoločenskom živote. Manželka žalobcu nie je zamestnaná, preto rodina v dôsledku zranenia žalobcu finančne stráda. Príjem rodiny z dávok v hmotnej núdzi je pod hranicou životného minima. Rodina sa zadĺžila, pretože nie je schopná platiť základné prevádzkové účty. V rodine žalobcu vznikajú hádky kvôli zlej finančnej situácii. Žalobca je po nehode nervózny, pociťuje, že nie je fyzicky a psychicky v takej kondícii ako pred dopravnou nehodou. Odstránenie následkov zásahu žalovanej do osobnostnej sféry žalobcu a obnovenie pôvodného stavu vzhľadom na trvalosť a nemennosť následkov nie je možné. Následky vyvolané stredne vážnymi zraneniami a narušením rodinného a spoločenského života žalobcu nemožno nijakým spôsobom zvrátiť a odstrániť. Trestné konanie, uloženie trestu odňatia slobody a jeho vykonanie žalovanou, jej priznanie viny, ľútosť nad konaním je pre žalobcu morálnou satisfakciou, ale podľa názoru súdu prvej inštancie nepostačujúcou vzhľadom na závažnosť spôsobeného zásahu do osobnostných práv žalobcu, preto považoval žalobu o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za dôvodnú. Pri posudzovaní výšky požadovanej náhrady vychádzal súd prvej inštancie zo zistenia, že k porušeniu osobnostných práv žalobcu žalovanou došlo trestným činom, o čom svedčí jej právoplatné odsúdenie v konaní vedenom na Okresnom súde Brezno pod sp. zn. 4T/29/2008. Spôsob vedenia motorového vozidla žalovanou, ktorá v uzavretej obci jazdila rýchlosťou 98 až 108 km/hod označil súd prvej inštancie za bezohľadný. Smrť švagra žalobcu D. J. bola v trestnom konaní ustálená ako spôsobená v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou, ktorú spôsobila žalovaná. Sumu 10 000,- € považoval súd prvej inštancie za primeranú rozsahu spôsobenej ujmy žalobcovi a následkom vyvolaným zásahom do osobnostných práv žalobcu. Pri rozhodovaní o výške nároku žalobcu súd nezohľadnil sociálnu situáciu žalovanej, ktorá tvrdila, že je bez príjmu z dôvodu, že zákon takúto možnosť neupravuje. Žalovanej práve z dôvodu jej osobnej a majetkovej situácie povolil splácať priznanú sumu žalobcovi v mesačných splátkach po 416,66 € tak, aby nárok žalobcu bol uspokojený v období dvoch kalendárnych rokov. O nároku žalobcu rozhodol súd prvej inštancie podľa § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka. Dlhšiu lehotu pre splnenie povinnosti uloženej rozsudkom odôvodnil ustanovením § 232 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“), ktoré umožňuje v odôvodnených prípadoch určiť aj dlhšiu lehotu na plnenie než zákonné tri dni.

1.2 O povinnosti žalobcu zaplatiť žalovanej náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku poukazujúc na čiastočný úspech žalobcu, ktorý sa v konaní domáha zaplatenia sumy 33 500,- €, ale uspel len do výšky 10 000,- €.

2. Rozsudok súdu prvej inštancie napadli odvolaním žalobca aj žalovaná.

3. Žalobca nesúhlasil s rozhodnutím súdu prvej inštancie v III. výroku o trovách konania. Vzhľadom na charakter sporu, keď žalobcovi spôsobila protiprávnym konaním závažnú ujmu na zdraví žalovaná, nemalo by pre rozhodnutie o trovách konania byť meradlom len pomerovanie žalovanej a priznanej sumy matematickým výpočtom. Civilný sporový poriadok umožňuje podľa názoru žalobcu súdu aj v prípade čiastočného úspechu rozhodnúť, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. Prvoinštančný súd bol povinný skúmať procesné podmienky pre aplikáciu ustanovenia § 255 ods. 2 C. s. p. o nepriznaní

práva na náhradu trov konania pri čiastočnom úspechu, aj existenciu dôvodov hodných osobného zreteľa pre aplikáciu ustanovenia § 257 Civilného sporového poriadku. Navrhol zmeniť rozsudok súdu prvej inštancie v III. výroku tak, že žiadnej zo strán právo na náhradu trov konania priznané nebude. Uplatnil si trovy odvolacieho konania.

4. Odvolanie žalovanej smerovalo proti rozhodnutiu prvoinštančného súdu o jej povinnosti zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy (I. výrok) a v závislému výroku o trovách konania (III. výrok). Zotrvala na obrane prednesenej v prvoinštančnom konaní, že vzhľadom na jej majetkové pomery je priznaná náhrada nemajetkovej ujmy príliš vysoká a vysoká je aj vzhľadom na plnenia poskytnuté KOOPERATIVA poisťovňou, a. s. z titulu odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Žalobca nepreukázal, že pred dopravnou nehodou dosahoval zárobok v ním tvrdenej výške a nerešpektovanie rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-22/2012 vnútroštátnym súdom prenáša zaťaženie uspokojiť nároky žalobcu na žalovanú namiesto poisťovne. Žalovaná sa domnieva, že v tejto veci pri priznaní náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sa kumulovali niektoré nároky a zároveň sa prekrývali s nárokom na odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Priznaním náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia možno aj dodatočne odškodniť posttraumatickú stresovú poruchu diagnostikovanú psychiatričkou, takisto aj stavy predstavujúce na strane žalobcu úzkostno-depresívnu symptomatiku, zvýšenú labilitu emotivity, prežívanie strachu až paniky v niektorých situáciách. Odškodnením sťaženia spoločenského uplatnenia došlo podľa názoru žalovanej k zohľadneniu všetkých kritérií aj pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch tak, že súdom priznané plnenie je duplicitným plnením za vzniknutú situáciu. Za rozhodujúce považovala žalovaná, že v trestnom konaní sa ocitla za kulpózny (nedbanlivostný) delikt, nie úmyselný. Žalovaná postráda v dôvodoch rozsudku súdu prvej inštancie (bod 75), ktoré práva žalobcu na ochranu osobnosti v zmysle § 11 a nasledujúce Občianskeho zákonníka boli tak narušené, že je potrebné priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Priamo v ustanovení § 16 Občianskeho zákonníka je uvedené, že kto zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za túto podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu a v tejto konkrétnej veci škodu za žalovanú nahradila KOOPERATIVA poisťovňa, a. s.. Navrhla zmeniť rozsudok súdu prvej inštancie, zamietnuť žalobu a priznať jej nárok na náhradu trov konania.

5. K odvolaniu žalobcu proti výroku o trovách konania žalovaná uviedla, že súdne konanie vedené pod sp. zn. 4C/82/2010 ona neiniciovala. Bolo pre ňu dosť ťažké zvládnuť situáciu, do ktorej sa dostala po dopravnej nehode s následkami. V trestnom konaní bola právoplatne odsúdená, trest si riadne odpykala vo výkone trestu a v súčasnosti sa snaží zaradiť do bežného života. Samotný výkon trestu aj jej spôsobil to, že sa ocitla bez peňazí, bez práce a sama zdrvená konaním, ktoré sa viedlo. Pre prípad, že by sa odvolací súd stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie navrhla potvrdiť rozsudok prvoinštančného súdu v III. výroku o trovách konania z dôvodu, že nevlastní žiaden majetok, nemá žiadne finančné prostriedky a neúspešného žalobcu musí stíhať povinnosť nahradiť trovy konania žalovanej.

6. Žalobca tvrdil, že odvolacie dôvody žalovanej proti rozhodnutiu vo veci samej neobstoja. Poukaz na svoje osobné a majetkové pomery a nereálnosť vymoženia priznanej náhrady nemajetkovej ujmy nasvedčujú o špekulatívnych dôvodoch, ktoré nemajú ani právny, ale ani morálny či etický základ. Výška náhrady priznanej súdom prvej inštancie ani čiastočne nenahradí ujmu, ktorú žalobca utrpel a stále pociťuje v dôsledku protiprávneho konania žalovanej. Dôsledky protiprávneho konania žalovanej pociťuje žalobca na svojom zdraví, má psychické problémy, iné traumy a zdôraznil, že žalovaná ani nevyjadrila ľútosť nad tým, čo spôsobila žalobcovi a jeho rodine. Navrhol rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej potvrdiť.

7. Spor začal doručením žaloby Okresnému súdu Brezno 18. 03. 2010. Súd prvej inštancie prejednával spor podľa ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „O. s. p.“), ktorý bol podľa § 473 Civilného sporového poriadku zrušený k 01. 07. 2016, kedy nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok. Civilný sporový poriadok od jeho účinnosti v zmysle § 470 ods. 1 aplikuje súd aj na konania začaté predo dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Rozsudok vydal súd prvej inštancie už za účinnosti Civilného sporového poriadku dňa 13. októbra 2016, aj opravné prostriedky strán sporu boli uplatnené za účinnosti Civilného sporového poriadku. Súd prvej inštancie rozhodol vo veci tromi výrokmi tak, že prvým výrokom čiastočne vyhovel žalobe, druhým výrokom žalobu vo zvyšku zamietol a tretím výrokom rozhodol o trovách konania. Následkom odvolania strán sporu v súlade s § 379 Civilného sporového poriadku preskúmava odvolací súd príslušný na rozhodnutie o odvolaní strán podľa § 34

C. s. p. rozhodnutie prvoinštančného súdu v I. a III. výroku; nedotknutý zostáva rozsudok v II. výroku, ktorým súd prvej inštancie žalobu vo zvyšku zamietol. Žalobca v odvolaní proti výroku o trovách konania namieta nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie v otázke, či mu vznikla povinnosť pri čiastočnom úspechu v spore zaplatiť žalovanej náhradu trov konania a dôvody odvolania žalovanej, i keď nepomenované konkrétnym poukazom na ustanovenie § 365 Civilného sporového poriadku je možné podriadiť len pod ustanovenie § 365 ods. 1 písm. h) C. s. p., že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď žalovaná namieta, že priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch nie je v súlade s § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka.

8. Prvoinštančný súd v súlade s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/296/2011 doplnil dokazovanie výsluchom svedkov a znaleckým posudkom, skutkové zistenia vyvodené z vykonaných dôkazov považuje odvolací súd za správne a postačujúce pre rozhodnutie vo veci. Dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie nebolo potrebné doplniť ani zopakovať, prejedanie veci na odvolacom pojednávaní nevyžadoval dôležitý verejný záujem, z tohto dôvodu odvolací súd prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej podľa § 387 ods. 1, 2 C. s. p. ako vecne správny potvrdil. Vo výroku o trovách konania zmenil podľa § 388 C. s. p..

9. I keď žiadna zo strán nevytýka súdu prvej inštancie nesprávne skutkové zistenia, pre odpoveď na odvolacie námietky o nesprávnom právnom posúdení veci považuje odvolací súd za potrebné pripomenúť, z akého skutkového základu vychádzal prvoinštančný súd pri právnom posúdení veci.

10. Žalovaná dňa 20. marca 2008 viedla v obci S. osobné motorové vozidlo značky Opel Vectra Caravan evidenčného čísla BR-XXX BB rýchlosťou viac ako 110 km/hod., čím porušila ustanovenia zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách a v blízkosti za vyznačeným priechodom pre chodcov v rýchlosti 98 až 105 km/hod. v protismernom jazdnom pruhu vozovky ľavou prednou časťou narazila do ľavej prednej časti osobného motorového vozidla značky Fiat Uno evidenčného čísla SB-XXX AB vedeného Y. S. rýchlosťou 8 - 16 km/hod., ktorý pri zrážke s motorovým vozidlom vedeným žalovanou utrpel zranenia nezlučiteľné so životom, ktorým na mieste podľahol. Rovnako tak jeho spolujazdec D. J. utrpel roztrhnutie hrudnej srdcovnice a v dôsledku hemoragického šoku zraneniam nezlučiteľným so životom namieste podľahol. Žalobca, spolujazdec v tomto aute, utrpel rôzne zlomeniny a otras mozgu (popis skutku z rozsudku Okresného súdu Brezno sp. zn. 4T/29/2008 z 12. novembra 2008). Za spôsobenie smrti inému z nedbanlivosti a spáchanie tohto činu závažnejším spôsobom konania - porušením dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona bola žalovaná odsúdená na trest odňatia slobody vo výmere 24 mesiacov a žalobca ako poškodený bol odkázaný so svojim nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie. Žalovaná viedla motorové vozidlo poškodeného J. X., ktorý mal uzavretú zmluvu o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkovou motorového vozidla podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkovou motorového vozidla u KOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group. Súd prvej inštancie si od KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. dožiadal škodový spis o likvidácii poistnej udalosti z 20. marca 2008 za poistníka J. X. a z neho zistil, že KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. plnila žalobcovi na základe lekárskych posudkov o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia náhradu za bolesť a odškodňovala aj sťaženie spoločenského uplatnenia, ale len za telesné poškodenia podľa sadzieb bodového hodnotenia uvedených v prílohe 1 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z. z.“) konkrétne za položky 325d, 393a, 396a, 316a podľa posudku J.. R. Y. z 03. 03. 2009 a doplňujúceho posudku o ohodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia J.. P. U. z 30. júla 2009 podľa položky 335b. J.. M. ohodnocovala sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu podľa položky 433b. Žiaden z posudzujúcich lekárov v rámci hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu nehodnotil duševné poruchy žalobcu konštatované v znaleckom posudku č. 3/2015 J.. Z. Y., súdnej znalkyne v odbore psychológia vypracovaného na žiadosť súdu prvej inštancie. Nie je preto pravdivé tvrdenie žalovanej v odvolaní, že odškodnením sťaženia spoločenského uplatnenia KOOPERATIVA poisťovňou, a. s. došlo k zohľadneniu všetkých kritérií aj pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi a súd prvej inštancie priznal žalobcovi duplicitné plnenie.

10.1 Nebohý D. J., zomrelý pri tej istej dopravnej nehode zavinenej žalovanou, ktorej účastníkom bol aj žalobca, bol blízkym príbuzným a priateľom žalobcu. Jeho stratu podľa vyjadrenia svedkov vypočutých v konaní a výpovede žalobcu pred znalkyňou žalobca veľmi zle znáša a smrť tohto človeka aj vlastnú dopravnú nehodu žalobcovi pripomínajú rodinné stretnutia. Pozostalí po nebohom D. J. sa domáhali proti žalovanej M. S. a KOOPERATIVA poisťovni, a. s., Vienna Insurance Group ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy v konaní vedenom na Okresnom súde Brezno pod sp. zn. 2C/61/2010 a svojim návrhom na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 33 500,- € uspeli.
10.2 Znalkyňa J.. Z. Y. na otázku súdu prvej inštancie, či v dôsledku poškodenia zdravia žalobcu pri dopravnej nehode dňa 20. marca 2008 došlo k zmene jeho osobnosti, jeho povahových vlastností a ak áno, tak akým spôsobom odpovedala, že ťažkosti v psychických následkoch po dopravnej nehode u žalobcu možno vnímať v dvoch smeroch. Jednak dochádza k potrebe spracovania a prijatia zmien týkajúcich sa funkčnosti aj výzoru vlastného tela, jednak je potrebné spracovanie situácie havárie ako stresujúcej udalosti. Súd prvej inštancie uviedol v dôvodoch svojho rozhodnutia konkrétnejšie zistenia znalkyne, z ktorých je zrejmé, že psychické následky dopravnej nehody sa neprejavujú len vo vnútornom utrpení žalobcu, ale tiež v celkovej schopnosti sociálnej adaptácie a prežívanie následkov nehody žalobcom má vplyv aj na jeho blízke okolie.

11. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

12. Ustanovenie § 11 Občianskeho zákonníka poskytuje fyzickej osobe ochranu pred neoprávnenými zásahmi, ktoré sú spôsobilé privodiť ujmu na právach chránených týmto zákonným ustanovením. Súd prvej inštancie v bode 67 odôvodnenia správne uviedol, že výpočet práv chránených Občianskym zákonníkom (ale aj Ústavou Slovenskej republiky) je len demonštratívny. Čiastkové osobnostné práva sú chránené v rámci celkovej osobnosti ako psychofyzickej jednoty istého človeka. Pre využitie ochrany podľa § 11 Občianskeho zákonníka nie je nevyhnutné, aby ujma bola spôsobená, stačí že neoprávnený zásah je spôsobilý ujmu spôsobiť. Je nepochybné, že do osobnostných práv žalobcu žalovaná zasiahla neoprávneným zásahom - protiprávnym konaním popísaným v trestnom rozsudku Okresného súdu Brezno sp. zn. 4T/29/2008 z 12. 11. 2008. Následky neoprávneného zásahu žalovanou sa prejavili na zdravotnom stave žalovaného, na jeho súkromnom a rodinnom živote. Nie je možné súhlasiť s odvolateľkou tvrdiacou v odvolaní, že súd prvej inštancie v dôvodoch svojho rozhodnutia neuviedol, ktoré osobnostné práva žalobcu žalovaná porušila. Z bodu 69, 70, 73 a 74 odôvodnenia rozsudku prvoinštančného súdu je jednoznačne vyvoditeľné, akým spôsobom boli porušené práva žalobcu na zdravie, súkromie a rodinný život. Znaleckým posudkom J.. Z. Y. bolo preukázané, že okrem telesných poškodení ako následkov dopravnej nehody trpí žalobca aj duševne spomienkami na udalosť z 20. marca 2008, kedy bol tak poranený, že nedokáže zabezpečiť svoju rodinu z hľadiska materiálneho, kedy umrel jeho blízky priateľ a príbuzný D. J., žalobca prežíva strach nielen o seba, ale aj o svoje deti a blízkych, kvôli ktorému musel zmeniť bydlisko z D. S. do U., aby deti nemuseli dochádzať dopravnými prostriedkami do školy. Strach žalobcu z prevádzky dopravných prostriedkov obmedzuje aj jeho rodinu, ktorú žalobca neustále kontroluje z obavy, aby sa im nič nestalo. Rodinné stretnutia, na ktorých sa už nebohý D. J. nezúčastňuje pôsobia na žalobcu stresujúco. Podľa výpovede svedkov T. A. a N. A. žalobca v dôsledku poškodenia zdravia (telesného aj duševného) nezvláda bežné činnosti muža v domácnosti, nikto ho nechce zamestnať, pretože zabúda a nie je na neho spoľah. Z normálneho veselého mladého človeka, ktorý sa venoval aj športu sa po nehode stal skormútený človek, ktorého nič nebaví.

13. Žalovaná nepopierala skutkové zistenia súdu prvej inštancie o aktuálnom zdravotnom a psychickom stave žalobcu ani sťaženie jeho možností uživiť rodinu a žiť normálny rodinný a súkromný život ako pred dopravnou nehodou. Jej obrana bola postavená na tvrdení, že tieto ťažkosti žalobcu sú odškodniteľné v rámci poskytnutia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa zákona č. 437/2004 Z. z..

14. Dôvodom zrušenia prvého rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým žalobe v celom rozsahu vyhovel podľa dôvodov rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/296/2011 bolo, že súd prvej inštancie v odôvodnení skoršieho rozhodnutia neuviedol, či rozlišoval medzi odškodnením sťaženia spoločenského uplatnenia podľa zákona č. 437/2004 Z. z. a nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej tiež z dôvodu, že v dôsledku poškodenia zdravia zavineným konaním žalovanej nemôže žalobca pokračovať v doterajšom spôsobe života a v zárobkovej činnosti, keď prvoinštančný súd neskúmal, aké nároky žalobcu v rámci odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia uspokojila

KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. a či sa nárok na odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia neprelína s nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej z rovnakého dôvodu. Súd prvej inštancie vykonal dôkaz spisom KOOPERATIVA poisťovne, a. s., zistil, čo bolo odškodňované v rámci bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu podľa zákona č. 437/2004 Z. z. a dospel k správnemu záveru, že duševné útrapy žalobcu odškodňované neboli a je možné žalobcovi priznať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka z dôvodu, že následky zásahu žalovanou nie je možné odstrániť ani zmierniť morálnou satisfakciou. Zákonnou podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je, že sa zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nezdá postačujúce.

15. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. mája 2014 sp. zn. 7Cdo/65/2013 uverejneného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a súdov SR 1/2005 pod publikačným číslom 1 ten istý skutkový dej môže v niektorom prípade zakladať zároveň tak nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ako aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej fyzickej osobe na jej osobnostných právach. Tieto nároky treba dôsledne rozlišovať a pri ich posudzovaní mať na zreteli nielen odlišnosť vzťahov, z ktorých sú vyvodzované, ale tiež právnej úpravy, ktorá sa na ne vzťahuje. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia zákona nemožno vyvodiť, že by sa v rámci odškodňovania bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia mal zohľadniť aj zásah do dôstojnosti, súkromia alebo rodinného života poškodeného. V dôvodoch tohto rozhodnutia najvyšší súd vysvetlil, že nemajetkovou ujmou v zmysle ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je ujma v nemajetkovej sfére života fyzickej osoby, ktorá sa bezprostredne nepremieta do fyzickej integrity ani do majetkovej sféry fyzickej osoby a treba ju dôsledne odlišovať od majetkovej ujmy, vrátane ujmy na zdraví s majetkovými dôsledkami a inej nemajetkovej ujmy vzniknutej ako priamy dôsledok zásahu do telesnej integrity fyzickej osoby, za ktorú sa poskytuje náhrada podľa § 444 Občianskeho zákonníka. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je dosiahnuť vyváženosť medzi ujmou na hodnotách ľudskej dôstojnosti a jej konkrétnym finančným vyjadrením. Cieľom je zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu a poskytnúť čo najúplnejšiu a najúčinnejšiu občianskoprávnu ochranu osobnosti fyzickej osoby. Na rozdiel od toho zmyslom náhrady ujmy vzniknutej ako priamy dôsledok zásahu do telesnej integrity fyzickej osoby je poskytnúť relutárnu náhradu za ujmu spôsobenú poškodením zdravia, jeho liečenia alebo odstraňovania jeho následkov (bolestné), resp. za ujmu na zdraví, ktorá má preukázateľne nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh (sťaženie spoločenského uplatnenia).
15.1 Napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu vo veci samej je plne v súlade s označeným rozhodnutím najvyššej súdnej autority a poskytuje spravodlivú ochranu porušenému právu žalobcu v zmysle článku 2 základných princípov Civilného sporového poriadku. Odvolací súd súhlasí s názorom súdu prvej inštancie, že osobné a majetkové pomery u žalovanej, ktorá tvrdí, že nemá z čoho zaplatiť priznanú náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi, nemôžu byť dôvodom neúspechu žalobcu v spore o ochranu osobnosti, keď podmienkou priznania náhrady za neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby v zmysle § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka nie je, aby priznanie takejto náhrady pomery povinnej osoby umožňovali.

16. Žiadna zo strán nebola spokojná s rozhodnutím súdu prvej inštancie o trovách konania. Obe strany sporu poukazovali na charakter sporu prispôsobiac si jeho popis svojmu záujmu a cieľu; žalobca, aby nemusel žalovanej nahradiť trovy konania a žalovaná, aby od žalobcu náhradu trov konania dosiahla. Súd prvej inštancie na rozhodnutie o trovách konania aplikoval ustanovenie § 255 ods. 2 C. s. p., podľa ktorého, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.
16.1 Spor o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch nie je sporom, v ktorom uplatňuje žalobca konkrétny preukázateľný peňažný nárok, ale sporom, kde výška plnenia závisí od úvahy súdu, v ktorom sa odlišne posudzuje miera úspechu žalobcu aj v prípade, že jeho žaloba bola čiastočne zamietnutá. Ak takémuto žalobcovi bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, je potrebné považovať takéhoto žalobcu za úspešného v konaní, keď základ jeho nároku súd uznal. Výška trov konania sa v takomto prípade odvíja od priznanej náhrady, nie zo žalovanej sumy, obdobne ako to ustanovovalo ustanovenie § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom do 30. júna 2016. Judikatúra najvyššieho súdu a Ústavného súdu Slovenskej republiky riešiaca problém náhrady trov konania pri čiastočnom úspechu žalobcu v konaní o ochrane osobnosti je naďalej použiteľná

(porovnaj napríklad 1MCdo/4/2007, 2MCdo/3/2006, 3MCdo/9/2007, 5MCdo/2/2009, 1MCdo/13/2010, II. ÚS 82/09). Rozhodnutie súdu prvej inštancie v III. výroku, ktorým žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania v rozsahu 40,30 % pomerujúc úspech žalobcu v konaní matematickým výpočtom nie je správny. Žalobcovi, ktorému súd prvej inštancie priznal náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 10 000,- € vznikol nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu podľa § 255 ods. 1 C. s. p..

17. Podľa § 381 C. s. p. odvolací súd nie je viazaný odvolacím návrhom.

18. Rozhodnutie súdu prvej inštancie III. výrokom o trovách konania sa stalo predmetom prieskumu odvolacieho súdu na základe odvolania žalobcu len proti tomuto výroku a odvolania žalovanej proti rozhodnutiu vo veci samej ako závislý výrok v zmysle § 379 písm. a) Civilného sporového poriadku.

19. O nároku na náhradu trov konania rozhoduje súd aj bez návrhu v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 1 C. s. p.) a to v závislosti od výsledku sporu v súlade s ustanoveniami § 255 až 258 Civilného sporového poriadku. Z obsahu odvolania žalobcu odvolací súd vyvodil, že žalobca vytýka súdu prvej inštancie nesprávne právne posúdenie veci v otázke, či mal vo veci úspech len čiastočný, keď uvádza, že v spore o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch nemal súd pomer úspechu a neúspechu strán sporu posudzovať len z hľadiska výšky uplatnenej a priznanej sumy. Žalobca sa svojho práva na náhradu trov konania v prípade úspechu v spore nevzdal, poukazom na výnimočnosť prípadu a dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 C. s. p. mal za cieľ dosiahnuť, aby aspoň neplatil náhradu trov konania žalovanej.

20. Podľa § 257 C. s. p. výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

21. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5MCdo/7/2010, 18/2010 z 23. 02. 2011 ustanovenie § 150 ods. 1 O. s. p. (obsahovo totožné s ustanovením § 257 C. s. p. - poznámka odvolacieho súdu) má súdu umožniť, aby pri rozhodovaní o náhrade trov konania mohol prihliadnuť k zvláštnostiam jednotlivých konkrétnych prípadov a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti. Úvahu súdu, že ide o výnimočný prípad a či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Toto ustanovenie preto nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnému účastníkovi konania, vždy musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa je potrebné prihliadnuť v prvom rade k majetkovým, sociálnym, osobným, aj ďalším pomerom všetkých účastníkov konania a je potrebné vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale je nutné zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia na majetkové pomery oprávneného účastníka. Významnými z hľadiska aplikácie predmetného ustanovenia sú tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku (práva) na súde, postoj účastníkov v priebehu konania a podobne.

22. Žalovaná tvrdí, že výkon trestu odňatia slobody nepriaznivo zasiahol do jej osobných a majetkových pomerov, nie je zamestnaná a je bez príjmu. Tieto skutočnosti považuje za dôvody hodné osobitného zreteľa pre neuloženie povinnosti zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania. Odvolací súd na žalovanou uvádzané dôvody v zmysle § 257 neprihliadol z dôvodu, že stav, ktorý nastal po výkone trestu odňatia slobody si žalovaná zavinila sama, i keď nedbanlivostným, ale protiprávnym konaním, pri ktorom poškodila žalobcu a dostala ho rovnakej situácie, že nie je schopný zabezpečiť svoje životné potreby a potreby svojej rodiny, ktorej členmi sú aj maloleté deti. Stav materiálnej núdze žalobcu je preukázaný rozhodnutím Centra právnej pomoci o priznaní nároku na právnu pomoc žalobcovi. Pre účely rozhodnutia o trovách konania nepovažuje odvolací súd za rozhodujúce, že žalobcu zastupuje advokát určený Centrom právnej pomoci v zmysle zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z.z. z dôvodu, že táto skutočnosť z hľadiska priznania náhrady trov konania úspešnému účastníkovi podľa § 255 C. s. p. a pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnej strane sporu podľa § 257 C. s. p. nehrá žiadnu rolu. Odvolací súd v súlade s výsledkom sporu podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 C. s. p. postupom podľa § 388 C. s. p. priznal žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného konania proti žalovanej v rozsahu 100 %. Takémuto rozhodnutiu nebráni

článok 16 ods. 3 základných princípov Civilného sporového poriadku, keďže odvolanie proti III. výroku rozsudku súdu prvej inštancie o trovách konania podal aj žalobca.

23. Ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie platia podľa § 396 ods. 1 C. s. p. aj na odvolacie konanie. V súlade s § 255 ods. 1 C. s. p. priznal odvolací súd žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti neúspešnej žalovanej v odvolacom konaní (§ 262 ods. 1 C. s. p.); o výške náhrady trov konania pred súdom prvej inštancie aj v odvolacom konaní rozhodne podľa § 262 ods. 2 C. s. p. súdny úradník súdu prvej inštancie samostatným rozhodnutím po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

24. Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak
a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C. s. p. (§ 421 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C. s. p. nie je prípustné, ak
a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C. s. p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C .s p.)

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je
a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).